

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Јанаћковић, Љубиша, Марко
Датум и место рођења	15.07.1984. године, Ниш

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Пословна економија
Звање	Дипломирани економиста
Година уписа	2003.
Година завршетка	2011.
Просечна оцена	8,14 (осам и 14/100)

Магистарске студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Општа економија
Звање	Магистар економиста
Година уписа	2011.
Година завршетка	2014.
Просечна оцена	9,67 (девет и 67/100)
Научна област	Економија
Наслов завршног рада	Утицај привредне структуре на регионални развој Републике Србије

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Пословно управљање
Година уписа	2014.
Остварен број ЕСПБ бодова	120 ЕСПБ
Просечна оцена	9,55 (девет и 55/100)

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Утицај страних директних инвестиција на конкурентност привреде Републике Србије
Име и презиме ментора, звање	др Марија Петровић-Ранђеловић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Нишу
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/18-01-002/19-034 20.03.2019. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	347 + 26 (373 укупно)
Број поглавља	4 (четири)
Број слика (шема, графикона)	16 (шеснаест)
Број табела	43 (четрдесет три)
Број прилога	1 (један)

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Јанаковић, М., Petrović-Randelović, М. (2019) Relationship Between Ease of Doing Business Indicators and the Foreign Direct Investment Inflows in the Republic of Serbia. <i>Facta Universitatis, Series: Economics and Organization</i>, 16 (3): 269-282.</p> <p><i>У раду је истакнут значај индикатора лакоће пословања као детерминанте прилива страних директних инвестиција. Аутори су испитивали везу између индикатора лакоће пословања и прилива страних директних инвестиција у привреду Републике Србије за период од 2010. до 2017. године. Динамичка и корелациона анализа су примењене у сагледавању међузависности индикатора лакоће пословања. Добијени резултати показују да индикатори Решавање несолвентности и Издавање грађевинских дозвола имају највећи степен слагања са приливом страних директних инвестиција, док индикатори Увођење електричне енергије, Регистровање имовине, Добијање кредита и Спровођење уговора показују негативно слагање са кретањем страних директних инвестиција. Главни резултати овог истраживања су корисни креаторима економске политике, јер пружају добру основу за формулисање стратегије унапређења пословног амбијента у Републици Србији.</i></p>	M51
2	<p>Јанаковић, М., Јанаковић, Т. (2018) Кинеске стране директне инвестиције у европским земљама. <i>Економски изазови</i>, 8 (16): 28-39.</p> <p><i>Кина је у претходном периоду постала један од највећих извозника страних инвестиција како у Европским земљама, тако и у другим деловима света. Улагања у европске земље Кине доносе многобројне користи које се испољавају у прибављању технологије, know-how, успостављању логистичког упоришта на европском тржишту. Посматрајући са аспекта земаља домаћина, прилив кинеских инвестиција донео је нове економске прилике, нарочито оним европским земљама које су имале слаб економски раст и које су биле суочене са високом незапослености након кризе евра. У раду су приказани глобални трендови кинеских директних инвестиција, мотиви који су подстакли кинеске инвеститоре да улажу у европске земље, потребе Европске уније за кинеским инвестицијама, као и добар пример привлачења кинеских инвестиција у Републици Србији.</i></p>	M52
3	<p>Јанаковић, М., Јанаковић, Т. (2019) Утицај политичког ризика на стране директне инвестиције. <i>Економски сигнали</i>, 14 (2): 15-30.</p> <p><i>Политички ризик, као феномен, односи се на политичке и регулаторне опасности које постоје у земљама домаћинима. Мултинационалне корпорације посматрају политички ризик земље домаћина као једну од најважнијих одредница у доношењу инвестиционих одлука. Политички фактори у земљи домаћину који утичу на ниво ризика мултинационалне корпорације су: политичка нестабилност, контрола дознака, експропријација владе земље домаћина, као и разлике у владиним прописима. На међународном плану, спроведене су многе активности у намери регулисања нивоа политичког ризика, посебно у земљама у развоју. Имајући то у виду, циљ рада је да укаже на значај који политички ризик земље домаћина има за стране директне инвестиције, односно, одлуке мултинационалних корпорација приликом обављања прекограничних активности.</i></p>	M52
4	<p>Јанаковић, М., Јанаковић, Т. (2018) Стране директне инвестиције и локална финансијска тржишта. <i>Економски сигнали</i>, 13 (1): 67-82.</p> <p><i>Почетком 90-их година XX века долази до експанзије међународног кретања капитала, праћеним променом његове структуре у корист доминантног позиционирања приватног у односу на јавни страни капитал. У исто време, промењена је и структура токова приватног страног капитала, где нарочиту експанзију доживљавају стране директне инвестиције. Предмет рада су ефекти страних директних инвестиција на земљу домаћина, а посебно на економски развој земље домаћина, и сагледавање улоге локалних финансијских тржишта као посредника ради остваривања потенцијалне користи. У фокусу истраживања је веза финансија, страних директних инвестиција и развоја. Константовано је да постоји комплементарност између страних директних инвестиција и локалних финансијских тржишта.</i></p>	M53
5	<p>Петровић-Ранђеловић, М., Јанаковић, М. (2020) Мере подршке за привлачење страних директних инвестиција у сектору производње електричне енергије, У: Папић, Љ. (ред.), <i>Управљање квалитетом и поузданошћу ICDQM 2020</i>. Чачак: Истраживачки центар за управљање квалитетом и поузданошћу DQM - Пријевоор, 282-289.</p> <p><i>Земље у свету користе различите политике за смањење емисије угљеника, као што су унапређење коришћења обновљивих извора енергије, подстицање технолошких иновација, креирање зелених радних места. Посебну улогу у томе имају финансијски подстицаји. Они се одобравају у циљу стимулисања производње енергије из обновљивих извора. Од подстицаја, највећу примену у пракси имају феед-ин тарифе, обавезне квоте, субвенције за финансирање одређених капиталних инвестиција и пореско кредитирање. У раду је дат осврт на тренутну ситуацију у производњи електричне енергије у земљама Западног Балкана. Осим тога, значајна пажња је посвећена подстицајима које владе многих земаља пружају у циљу подстицања прилива страних директних инвестиција у сектору производње електричне енергије из обновљивих извора.</i></p>	M33
	<p>Петровић-Ранђеловић, М., Јанаковић, М. (2019) Стране директне инвестиције у сектору обновљивих извора енергије. У: Папић, Љ. (ред.), <i>Управљање квалитетом и поузданошћу ICDQM 2019</i>. Чачак: Истраживачки центар за управљање квалитетом и поузданошћу DQM - Пријевоор, 396-402.</p>	M33

6	<p>На глобалном нивоу преовлађује свест да је повећана примена обновљивих извора енергије кључна за решавање питања климатских промена, загађења ваздуха и пружања могућности приступа енергији шире популације. Како би одговориле на растућу тражњу и изазовима у погледу приступа енергији, земље у развоју морају повећати капацитете за производњу енергије из обновљивих извора. Значај страних директних инвестиција за развој обновљивих извора енергије у земљама у развоју исцрпљује се у преносу продуктивних технологија и техника, и менаџерских вештина. Република Србија спада у ред земаља које располажу значајним енергетским потенцијалом у домену обновљивих извора енергије, али постоји тренд његове недовољне искоришћености као последице компликованих законских препрека које у значајној мери отежавају улазак страних инвеститора.</p>	
7	<p>Петровић-Ранђеловић, М., Јанаћковић, М., Јанаћковић, Т. (2018). Значај страних директних инвестиција за развој пољопривредног сектора. У: Старчевић, В. (ур.), ЕКОНБИЗ Савремено пословање у функцији развоја националне економије. Бијељина: Универзитет у Источном Сарајеву, Факултет пословне економије Бијељина, 117-126.</p> <p>Имајући у виду значај који стране директне инвестиције имају за националне економије, владе земаља у развоју су имплементирале разне програме у вези структурних реформи и либерализације трговине како би привукле што више страних инвестиција. За пољопривредну производњу, веома је важна развојна политика земље домаћина. За остваривање ове политике, неопходне су стране директне инвестиције. У раду је дат пример Етиопије, при чему се разматрају трендови у кретању страних директних инвестиција и њихова структура у сектору пољопривреде ове земље, као и анализа њиховог утицаја на извоз пољопривредних производа.</p>	М33
8	<p>Јанаћковић, М., Петровић-Ранђеловић, М., Јанаћковић, Т. (2017). Национални и регионални обрасци јапанских страних директних инвестиција у земљама Централне и Источне Европе. У: Томаш, Р. (ур.), Економске политике малих земаља у условима европских интеграција. Бања Лука: Економски факултет Универзитета у Бања Луци, 82-96.</p> <p>Јапанске стране директне инвестиције у Европи имају дугу и успешну традицију. Први пут су се јавиле током 70-их година ХХ века, а одвијале су се у неколико фаза. Јапанске и корејске фирме примењују исти модел инвестирања у земљама Централне и Источне Европе, а директне инвестиције су лоциране у периферним областима са релативно добро интегрисаном комуникационом мрежом. У раду су приказани глобални трендови јапанских страних директних инвестиција у Централној и Источној Европи, као и пример добре праксе привлачења јапанских страних директних инвестиција у Пољској на националном и локалном нивоу.</p>	М33
9	<p>Јанаћковић, М., Petrović-Ranđelović, M., Radukić, S. (2017). The Effects of Foreign Direct Investment on Social Dimension of Sustainable Development. In: Đurović Todorović, J., Radosavljević, M. (eds.), <i>Contemporary Approaches in the Analysis of Economic Performances</i>. Niš: University of Niš, Faculty of Economics, 263-274.</p> <p>Социјални ефекти страних директних инвестиција на земљу домаћина се могу анализирати са два аспекта. Прво, са аспекта утицаја на тржиште радне снаге у земљи домаћина. Друго, са аспекта утицаја на праведнију расподелу дохотка и смањивање сиромаштва у земљи домаћина. У оквиру социјалне димензије одрживог развоја, концепт смањења сиромаштва је заснован на динамичном привредном расту и развоју, са акцентом на отварање нових радних места и развоја програма, мера и активности усмерених на најсиромашније и посебно угрожене категорије. У раду је извршена анализа утицаја страних директних инвестиција на социјалну димензију одрживог развоја и на примеру Титан Цементаре Косјерић указано на посвећеност страних инвеститора реализацији циљева одрживог развоја.</p>	М33
10	<p>Јанаћковић, М., Јанаћковић, Т. (2016) Транснационалне корпорације као носиоци процеса глобализације. У: Аранђеловић, З. (ред.), Регионални развој и демографски токови земаља Југоисточне Европе. Ниш: Универзитет у Нишу, Економски факултет, 613-622.</p> <p>Процеси глобализације и регионализације условили су крупне промене у организационој структури привреде у светским размерама. Настанак и развој модерних транснационалних корпорација свакако је најочљивији део тога процеса. Транснационалне корпорације представљају главне носиоце савремених развојних процеса, док њихове прекограничне активности остварују велики утицај на обликовање развојне политике, како у развијеним, тако и у земљама у развоју. Несумњиво је да оне данас имају велики значај за развој и функционисање привреде у свету у целини, али и за сваки регион посебно. У раду је учињен покушај да се ближе дефинишу транснационалне корпорације, разлози њиховог настанка, као и њихова улога у процесима регионализације и глобализације.</p>	М63

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА **НЕ**

Кандидат Марко Јанаћковић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у Нишу. У складу са Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у поступку организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране завршног рада – докторске дисертације, Економског факултета у Нишу, кандидат је извршио

све предиспитне и испитне обавезе на докторским академским студијама, презентовао резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације на два докторантска колоквијума и пријавио тему докторске дисертације (Одлука НСВ број 8/18-01-002/19-034, од 20.03.2019. године). Кандидат је у складу са Правилником о поступку давања сагласности на одлуку о усвајању теме докторске дисертације и на одлуку о усвајању извештаја о урађеној докторској дисертацији Факултету предао *Захтев за одређивање Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације*, као и одговарајући број примерака урађене докторске дисертације. Комисија је утврдила да кандидат испуњава услове дефинисане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу. Кандидат Марко Јанаћковић је објавио десет научних радова, и то 5 (пет) радова у зборницима са међународних скупова, 1 (један) рад у зборнику са скупа националног значаја и 4 (четири) рада у домаћим часописима са листе Министарства науке, и приложио је доказ да је првопотписани аутор научног рада објављеног у часопису који издаје Универзитет у Нишу или факултет Универзитета у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Структуру докторске дисертације, поред увода, закључка и списка коришћене литературе, чине четири тематски заокружене и повезане целине (поглавља).

У првом поглављу, под називом *Теоријска разматрања односа између страних директних инвестиција и националне конкурентности*, дат је приказ релевантних теоријских становишта о односу између страних директних инвестиција и националне конкурентности, као развојних феномена. Кандидат најпре приступа појмовном одређивању процеса интернационализације и идентификовању димензија овог процеса. Надаље су размотрени најзначајнији теоријски приступи интернационализације, док је посебна пажња посвећена анализи фактора који утичу на избор начина уласка на инострано тржиште и основним стратегијама интернационализације. У циљу постављања основе за даље изучавање ефеката страних директних инвестиција на националну конкурентност, у овом делу дат је приказ традиционалних и савремених приступа у објашњењу страних директних инвестиција као стратегије интернационализације, и извршена је синтеза теоријских објашњења о односу страних директних инвестиција и националне конкурентности.

Предмет разматрања у другом поглављу, под називом *Допринос страних директних инвестиција унапређењу конкурентности привреде земље домаћина*, су ефекти и допринос страних директних инвестиција унапређењу конкурентности привреде земље домаћина. Након указивања на значај унапређења националне конкурентности у савременим условима и анализе димензија конкурентности на микро и макроекономском нивоу, извршено је идентификовање фактора конкурентности. Посебна пажња у овом делу дисертације усмерена је ка пружању одговора на питање на који начин и преко којих канала стране директне инвестиције генеришу позитивне ефекте на конкурентност привреде земље домаћина. Будући да идентификовање утицаја страних директних инвестиција на конкурентност привреде земље домаћина мора узети у обзир допринос сваког елемента овог комплексног инвестиционог пакета унапређењу конкурентности система мултинационалних корпорација, на крају овог поглавља кандидат врши свеобухватну и детаљну анализу.

У трећем поглављу, под називом *Мере политике земље домаћина страних директних инвестиција као подршка за унапређење конкурентских перформанси*, најпре је размотрен значај либерализације политике према страним директним инвестицијама за усмеравање инвестиционих токова и, посебно, политичког и правног окружења за реализацију прекограничних инвестиционих активности мултинационалних корпорација. Надаље је извршена анализа сета кључних политика земље домаћина према страним директним инвестицијама. Будући да владе земаља домаћина све више користе проактиван приступ у привлачењу страних директних инвестиција, на крају поглавља указано је на улогу и значај инвестиционих олакшица у подстицању прилива страних директних инвестиција.

У четвртом поглављу, под називом *Стране директне инвестиције и конкурентност привреда земаља региона Западног Балкана*, извршено је емпиријско истраживање односа између страних директних инвестиција и конкурентности привреда земаља региона Западног Балкана. Након указивања на улогу и значај страних директних инвестиција у процесу транзиције, извршена је анализа инвестиционог амбијента и обима страних директних инвестиција у земљама Западног Балкана, са посебним освртом на трендове и баријере за прилив страних директних инвестиција, као и институционални оквир за привлачење страних директних инвестиција у Републици Србији. Извршена је и компаративна анализа конкурентских перформанси земаља региона Западног Балкана и идентификована позиција Републике Србије у односу на земље региона према достигнутом нивоу конкурентности. Одговарајућим статистичким методама установљена је веза између страних директних инвестиција и конкурентности земаља региона Западног Балкана, са акцентом на Републику Србију. На крају, кандидат даје препоруке за предузимање активности надлежних државних органа у правцу привлачења страних директних инвестиција ради унапређења нивоа националне конкурентности у наредном периоду.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

У пријави докторске дисертације дефинисан је *основни циљ истраживања* – да се, кроз свестрану анализу утицаја страних директних инвестиција на конкурентност привреде Републике Србије, укаже на њихову улогу и значај у профилисању конкурентских перформанси српске привреде. Такође, истакнути су и специфични циљеви докторске дисертације: 1) сагледавање доприноса страних директних инвестиција унапређењу конкурентности привреде земље домаћина; 2) идентификовање улоге државе у ефикасном коришћењу потенцијала које стране директне инвестиције обезбеђују у домену унапређења конкурентских способности земље домаћина; 3) идентификовање предности и слабости актуелног инвестиционог амбијента у Републици Србији и формирање

националног дијаманта конкурентности; 4) анализа инвестиционог амбијента и динамике прилива страних директних инвестиција у Републици Србији и осталим земљама региона Западног Балкана; 5) компаративна анализа конкурентских перформанси привреде Републике Србије и привреда земаља региона Западног Балкана; 6) сагледавање позиције Републике Србије према достигнутом нивоу конкурентности и реализованим инвестицијама у односу на остале земље Западног Балкана, и испитивање могуће међузависности између нивоа националне конкурентности и страних директних инвестиција; 7) указивање на приоритетне правце активности надлежних државних органа у правцу који доприноси привлачењу и максималном апсорбовању користи које стране директне инвестиције нуде у домену унапређења конкурентности српске привреде. Препоруке и закључци канидидата показали су да су реализовани циљеви и постигнути очекивани резултати докторске дисертације.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Значај и научни допринос докторске дисертације огледа се у примени одговарајућег научног приступа у обради теме од значаја за развој науке, привреде и друштва у целини. Допринос докторске дисертације огледа се у сагледавању улоге и значаја страних директних инвестиција у унапређењу конкурентских перформанси националне економије на систематичан начин. Основни допринос је пружање препорука надлежним државним органима у Републици Србији при конципирању мера и предузимању активности за привлачење страних директних инвестиција, како би се одржале постојеће конкурентске предности, минимизирали конкурентски недостаци и у потпуности апсорбовали позитивни ефекти страних директних инвестиција на националну конкурентност. Такође, докторска дисертација доприноси јаснијем разумевању улоге и значаја државе у креирању инвестиционе климе која ће подстицајно деловати на прилив страних директних инвестиција, а у складу са потребама привреде. Истицањем неопходности стварања атрактивног инвестиционог амбијента за прилив страних директних инвестиција, који ће обезбедити могућност за унапређење конкурентности привреде Републике Србије у наредном периоду, дат је значајан допринос постојећој теорији и пракси.

Поређењем токова страних директних инвестиција и конкурентности привреде Републике Србије и привреда земаља Западног Балкана, истакнут је значај пружања олакшица за привлачење страних директних инвестиција. Научно засновано и практично потврђено знање омогућило је пружање смерница у погледу правилног дефинисања развојних приоритета и политике привлачења страних директних инвестиција која ће узети у обзир глобалне инвестиционе тенденције, адекватне инвестиционе модалитете и секторе привреде који ће бити у функцији унапређења националне конкурентности.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Комисија оцењује да је кандидат Марко Јанаћковић у свим фазама припреме и израде докторске дисертације показао висок ниво самосталности у научном раду. Уз уважавање сугестија чланова Комисије, кандидат је дефинисао предмет и циљеве истраживања, као и полазне хипотезе, и сходно предметној проблематици, дефинисао методологију и основну структуру истраживања. Реализовано теоријско и емпиријско истраживање утемељено на таквој основи омогућило је да се тестирају постављене истраживачке хипотезе. На основу свеобухватне анализе релевантне домаће и стране литературе и добијених резултата истраживања, кандидат је формулисао одговарајуће закључке и дао препоруке у погледу пожељних праваца активности надлежних државних органа у привлачењу страних директних инвестиција ради унапређења нивоа националне конкурентности у наредном периоду.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Комисија констатује да су резултати истраживања, научни допринос и самосталност научног рада кандидата задовољавајући и у потпуности у складу са одредбама Закона, Статута Универзитета и Статута Економског факултета у Нишу, у којима су прецизно дефинисани услови за позитивну оцену докторске дисертације. Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Марка Јанаћковића под називом „Утицај страних директних инвестиција на конкурентност привреде Републике Србије“ и предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије	Одлука НСВ број 8/18-01-007/20-020
--------------------------------------	---

Датум именовања Комисије	05.10.2020. године
--------------------------	---------------------------

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Др Светлана Соколов-Младеновић, ванредни професор	председник	
	Привредни развој и економска политика	Економски факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
2.	Др Марија Петровић-Ранђеловић, редовни професор	ментор, члан	
	Привредни развој и економска политика	Економски факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
3.	Др Петар Веселиновић, редовни професор	члан	
	Општа економија и привредни	Економски факултет Универзитета у	

	развој	Крагујевцу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
<p>Датум и место: 23.10.2020. год., Ниш</p>			